

a França des de fa set anys i he pogut tornar a Varsòvia per primera vegada aquest hivern passat. Allí han organitzat una retrospectiva de tot el que he realitzat, fonamentalment per a un públic d'estudiants. Des d'aleshores vaig a Polònia cada sis setmanes aproximadament, per intentar acabar aquesta pel·lícula que ha estat aturada durant deu anys.

—¿Què espera del cine i què de la vida? ¿Què pensa del món actual?

—Del cine espere cada vegada menys, i de la vida cada vegada més. Quant al món, no hi ha un sol món, n'hi ha diversos, tot depèn del punt de vista des del qual es parle. Si parlem del futur del cine, cal dir que no hi ha passat per al cine, hi ha passat per a la imatge, cada vegada més gran; i, si ens preguntem on anirà, em pense que la tecnologia que estem utilitzant és del segle XIX i és caduca. Per poder veure la imatge cal entrar en una sala de projecció i engegar el projector. És anacrònic perquè avui la tecnologia és freda. D'altra banda, el dia en què a casa tingues una pantalla de la grandària d'una paret —i això, ja ho he vist al Japó— es produirà un contacte molt personal amb la pantalla, i això resulta molt interessant i molt apassionant. Queda un dubte: ¿això servirà per a aconseguir persones més bèsties o més intel·ligents? Veritablement, depèn de nosaltres.

—Finalment, ¿l'interessa el que la crítica opina de vostè i de les seues pel·lícules?

—Quan era jove vaig ser crític de cine a Polònia durant quatre anys. La crítica és molt important si existeix, i aleshores té importància, sempre que no perda el seu sentit essencial, és a dir, servir de pont entre algunes coses difícilment assimilables i el públic. Si la crítica fa de pont, és útil. El que s'ha d'esperar és que el crític siga brillant i que siga capaç d'aportar coses, perquè, si no, tothom pot fer crítica. La meua portera és un crític, perquè m'agafa pel carrer i em diu «¿Ha vist tal pel·lícula? ¡Ah!... ¡Uf!... ¡és horrible!» No és això la crítica, que ha de tenir la funció de colpejar. Aquesta és la crítica que m'interessa, però cada vegada que faig una pel·lícula demane al servei de premsa un dossier amb els articles que s'han escrit sobre la mateixa pel·lícula i, creu-me, que els llegesc, em quede estupefacte, perquè llegeixes absolutament el contrari del que deïem abans i des de la primera o segona es pot veure que actualment la crítica de cine te l'espina dorsal trencada, que la metodologia no existeix i que la crítica ha passat a ser una professió més. □

PRIMER DE MAIG, A LA FIRA.

Catalunya i olé

A començaments de la setmana passada tancava les portes la quinzena Fira d'Abril de Barberà del Vallès. Quasi tres milions de persones s'hi han deixat caure, al llarg de quatre dies.

Fúlvia Nicolàs

Quatre o cinc «lolitas» de general bàsica, maquillades i amb sabates de tacó remenen la falda sobre el minúscul *tablao* de la caseta de la penya «Hijos de Córdoba». Atentes a no perdre el pas, segueixen els compassos d'una sevillana *light* —amb veu de dibuixos animats— que explica alguna cosa sobre lleons. No lleons autòctons, com els de la font de l'Alhambra, ni lleons omírics, com els de Valentí Puig; sembla que els de la sevillana infantil de moda d'enguany són només lleons selvàtics, bigotuts, per més senyes. «¿Tonto tú? No, ¡tonto tú!» insisteix l'estrofa central.

Les «lolitas», de gest decidit, incipientment provocatiu, són l'escamot més jove del quadre flamenc de la penya «Tradición del Cante», de Sant Adrià del Besòs. Un senyor amb gorra amb llistes blanques i verdes, com l'envelat d'aquesta i quasi totes les casetes de la fira, acaba d'explicar-ho. La penya «Tradición del Cante» no ha pogut posar caseta enguany, «per problemes econòmics, però com ací tots son germans, els de la penya Hijos de Córdoba ens deixen ballar al seu tablao». I com això és Sevilla, conclou, «Ara cantarà Joaquina la sevillana, també de Sant Adrià».

El públic, ja bastant nombrós a quarts de dotze del matí, aplaudeix a desdir. Homes i dones de mitjana edat, vestits de diumenge, esmorzen daus de pernil i formatge sobre tauletes plegables de fusta. Les primeres botelles de Fino ja s'han buidat en diminuts gotets de plàstic blanc. Joaquina, una dona revinguda d'ulls expressius i cara redona, puja al *tablao* recollint-se la cua de volants del vestit, una espectacular bata de cua en blanc i negre, que encara du penjada l'etiqueta a l'esquena. L'acompanya un guitarrista corpulent, amb patilles i acurada melena grisa. Quan comencen plegats amb allò de «Sueña la margarita con ser romero...» és el deliri. S'afegeixen a les palmes, cada vegada més ràpides, totes les lolites de Sant Adrià, i les mares i les

DOMÈNEC UMBERT

tietes, entusiastes, i fin i tot un parell de *guiris* —guiris nadiues, diguem-ne: l'una de Carcaixent, l'altra de Barcelona— que han entrat un moment ha omplir l'estómac a preus populars.

A la Fira de Barberà, cosa que no passa a la de Sevilla, totes les casetes són obertes a tothom pel morro i amb espectacle inclòs. Els preus dels bars són unificats pel que fa a la beguda, i homogenis pel que fa al menjar. Bastant raonables en conjunt, si es té en compte que cada caseta ha de pagar un cànon per consumició als organitzadors, la FECAC —Federación de En-

tidades Culturales Andaluzas en Catalunya—, amb el qual es contribueix a les despeses generals.

No hi ha, com a Sevilla, casetes aristocràtiques propietat de famílies particulars ni s'hi apareixen embotides en *faraloes* de seda natural les foques habituals de portada a les revistes del cor. «Els Domecq paren ben lluny», diu l'encarregat d'una de les casetes, «que aquí no en volem, de *señoritos*». Tam-

lusia, com coincidiren a anomenar-los, el dia de la inauguració, Francisco García Prieto, president de la FECAC, i Joaquim Ferrer, conseller de Cultura de la Generalitat, desfent-se en somriures i encaixades de mans de polidesa oriental.

També s'hi han deixat caure bona cosa de nadius de naixement, que en diria Ferrer. Joves i amb ganes de marxar a la nit, quan ja tot és una bogeria

Les «*lolitas*» de Sant Adrià. Darrere, autoritats i polítics.

És constatable a l'ambient, des dels discursos d'inauguració fins a la més lacònica conversa, la cautela amb que tothom eludeix la «qüestió». Ningú no sembla dubtar que, per uns dies, aquests dos-cents setanta cinc mil metres quadrats del Vallès són Andalusia. Una Andalusia transplantada, probablement anacrònica pel que té de quasi només folklòrica, però Andalusia.

«L'Andalusia dels qui hi van nàixer i, segurament, ja no hi tornaran si no és de visita, perquè els seus fills ja són d'aquí, però que va bé de recrear uns dies, que són, a més, ocasió de trobar-se i de recordar allò que van deixar al darrere... de recordar-ho selectivament, si més no, i mostrar-ho als fills que ja no hi han viscut». L'andalusa que ho explica, crescuda al Vallès, ja no ha jugat al pati de l'escola a ballar sevillanes, com ho feien les cosines que es quedaren al poble, i ha perdut l'accent dels seus pares. Personalment, voldria una festa més reivindicativa—les úniques casetes que exhibeixen missatges reivindicatius són les de partits i sindicats—, però no dubta que aquesta es una festa «autèntica».

«Més autèntica, pel que fa a representar la gent de veritat, que no la Fira de Sevilla, tan institucionalitzada. Aquesta sí que sembla de debò la fira dels treballadors, que encara no ha perdut el caràcter de festa entre tots i per a tots». I al mateix temps, diu Isabel, «una fira que només és possible aquí i ara, a Catalunya, perquè tampoc no poden obviar que aquí viuen i aquí seguiran, malgrat tot, i, de fet, saben que els seus fills ja són catalans i ells mateixos també ho són, si més no quan

poc no hi ha turistes. Es veu que Barberà no entra al seu circuit, malgrat el fet que la seua Fira d'Abril ha esdevingut en els últims anys la convocatòria festiva que més públic aconsegueix de reunir en tot l'estat, al llarg dels quatre o cinc dies de durada.

Enguany, i segons l'organització, podrien haver passat per aquest descampat polsegós, enllumenat i ple de garlandes blanc-verdes, uns tres milions de persones. La immensa majoria, procedents de Barcelona i el seu cinturó industrial. Molts d'ells gent de la que sap fer palmes i cridar un olé quan toca. Catalans nascuts a Anda-

de fins, palmes, litrones i centenars de músiques superposades. Seriosos i curiosos, en visita familiar, durant el dia, fàcils de reconèixer per les seues vacil·lacions a l'hora d'entrar a les casetes, per l'esguard tímid amb què es miren els balls, per la precipitació a aplaudir i quedar bé tan aviat com ha sonat la darrera castanyeta. I també per l'idioma. Aquests indígenes de naixement són els que fan les construccions més barroques, més acuradament castelleses a l'hora de demanar «una ampolla de vino d'este tan fresco» a un cambrer improvisat que els acomiadarà inevitablement amb un adéu perfecte.

es comparen amb els familiars que viuen a Andalusia, vulguen o no...».

És difícil saber si el senyor del bigotet, vestit amb vestit i corbata i tocat amb barret cordovès, que va del braçet amb la seua dona, pensa el mateix que Isabel. O com ho veu la mes gran de les «lolitas» de Sant Adrià, d'esplèndida melena fosca, que remena els malucs amb perfecció acadèmica, apresa a l'eixida de l'institut, després de classe de català. O l'adolescent que ja a migdia passeja encara entre les casetes la ressaca de les litrones de la nit anterior.

Tots ells han mirat amb ironia, més o menys cordial, les incursions d'alcaldes, diputats, consellers i caps de partits que s'han deixat caure durant el cap de setmana per la Fira d'Abril. De Maragall a Pujol, passant per la socialista Manuela de Madre —candidata a

l'alcaldia de Santa Coloma, la propaganda de la qual s'infiltra casualment en les carpetes de premsa que repartien a la caseta d'informació— i per Àngel Colom, tots s'han fet un o dos *finos* i han somrigut una estona a l'electorat potencial que anava per la festa.

El recinte, limitat en alguns indrets per una tanca i en d'altres per la part posterior de les casetes, inclou un ampli apartament —cabuda per a 18.000 vehicles vigilats per aturats— el Real de fira, i la zona d'atraccions, ja més gran que la destinada a casetes. Aquestes s'han distribuït al llarg d'una «avinguda» —l'avinguda de Catalunya, on hi havia les casetes oficials i els serveis—, i vuit «carrers», cadascun amb el nom d'una província andalusa.

Al de Còrdova coincidien les case-

tes de partits i sindicats, les menys freqüentades pel públic normal. El PSUC —rom «bucanero» i cartells de solidaritat amb Xile—, el PSC, Convergència Democràtica de Catalunya, PSC-PSOE, AP, CNT, CCOO, USO i UGT eren les forces polítiques representades. També les institucions tenien caseta pròpia. A la gran caseta institucional, amb un ampli escenari, se si-

DOMÈNEC UMBERT

Vuit-centes mil persones al dia s'apleguen a la Fira.

tuaven els estands d'Andalusia, Catalunya, Múrcia, Aragó, Galícia i Extremadura, amb propaganda turística, alguna documentació, i sobretot, exhibicions gastronòmiques. A 150 pessetes la consumició, qualsevol visitant podia fer una breu excursió gastronòmic-autonòmica, amb espectacles d'«alt nivell» —en general de caire culturalista, amb molta retòrica i molta majúscula, i música a tot estrop.

L'altra caseta institucional era la de la FECAC, a escassa distància de la primera i amb estructura interior d'envelat de ball. A la porta, un cartell: «El grupo Sal Marina no actuará por enfermedad». «(Muy contagiosa)», afegit a mà. A l'entrada, un home reparteix butlletes del sorteig «Al Rocío, con la Caixa». Aquesta entitat, que ha flanquejat les entrades del recinte amb grans cartells que diuen «Bienvenidos», convida per sorteig dues persones a la Romeria del Rocío a Huelva. Al seu costat, la paradeta més desemparada de la fira: Enciclopèdia Catalana, irreductible, tractant de vendre la seua producció. Darrere el taulell, el jove venedor fent una beccaina. És irresistible la temptació de

preguntar-li com va el negoci. «Doncs, encara no n'hem venuda cap, però, de fet, avui només és el tercer dia», contesta amablement. A uns quants metres se sent una veu «como no pongai una parà de quisquilla...».

Aquestes sí que fan negoci, com les xurreries, els venedors de banderes andaluses i els vestits de *faraloes* i els centenars de xiringuitos escampats pel

recinte. De bates de cola, se'n venen de tots els colors i mesures. Des dels fets a mida de Barbie Superstar fins als de senyora, amb majoria aclaparadora del model estàndard, en blanc i roig. Les que van vestides, però, són sobretot les xiquetes. Se'n veuen a milers arrossegant els volants per terra, pentinades i maquillades com adultes.

Elles són, de fet, les que ballen, animades per les mares. A primera hora del matí, els únics genets a cavall que passen per la fira són dos marrons empolainats fins a les celles. Hi ha bastant policia —no tota muntada, però— i alguns escamots de la guàrdia civil i la policia urbana de Barberà. També uniformats, i no precisament de *faraloes*, circulen pel real els xics de la creu roja, protecció civil i un parell de mossos d'esquadra, estacats a l'entrada de l'estand de Catalunya a la caseta oficial. Els organitzadors estan inquietos: cal estar atents, per ací poden passar en un dia vuit-centes mil persones».

El gran negoci, l'ha fet la loto catalana —la *lotu*—, rodejada tothora d'una multitud que grata les paperetes amb el que té més a mà. «No hi ha problema lingüístic amb aquests, tot en català i no paren de vendre'n», fa amb

resignació el venedor d'Enciclopèdia Catalana —ara que, ja cauria bé, ja, un milió entre aquesta gent. Hi ha tant d'aturat, tant de treballador...

«Yo quiero una Andalucía sembrada de justicia y libertad», diu la cançó que se sent pels altaveus de la caseta oficial. És, entre tanta «Margarita», tanta «Girarda», i tant de sol d'Espanya, una de les escasses sevillanes conscienciades que se senten pel Real.

Hi ha una seixantena de casetes, alguna de les quals, com la de l'Hermanidad Rociera Barcelona Centro, han tirat la casa per la finestra, on no falta una façana del tot similar a un «cortijo», o com la dels Hijos de Córdoba, amb una petita Giralda sobre la porta. El *kistch* és omnipresent, com la calor asfixiant i la pols. En una difícil competència amb la de Sevilla, la fira instal·la enguany 2.000 bombetes a l'entrada, al voltant d'un pòrtic d'indubtable inspiració fallera.

El pressupost de la fira superava enguany els 30 milions de pessetes, amb un dèficit previst de prop de dos milions i mig.

De les subvencions rebudes, la partida més important ha estat la de la Generalitat, amb quatre milions, seguida per la de la Junta de Andalucía —1,6 milions—, les de l'Ajuntament de Barcelona i la Corporació Metropolitana —un milió i mig cadascuna— i la Diputació de Barcelona, 1.100.000. La resta dels recursos han eixit del lloguer de sòl als «feriants», les exclusives pagades per les marques de begudes i els cànon de les casetes. Unes xifres que han anat pujant d'any en any, a mesura que la fira anava guanyant popularitat i públic. I que no han deixat, com molts altres aspectes de la seua celebració, de ser polèmiques. La seua ubicació —al límit del terme de Barberà, ha estat enguany la qüestió més discutida. També ho ha estat l'enfrontament soterrat entre els dirigents de la FECAC —encapçalats per García Prieto, home clau del *lobby* andalús a Catalunya, i l'Ajuntament de Barberà, que exigeix més protagonisme i donar un caire culturalista, no tan folklòric, a la fira.

Una fira que, de fet, no acaba d'aconseguir, contra el que diu García Prieto, atraure el públic català al seu terreny. L'agermanament entre la sardana i la sevillana, el barret cordovès i la barretina, la Giralda i la Sagrada Família —màxim objectiu, segons els autors del programa, d'aquesta festa— no acaba de consolidar-se, segurament de tan folklòric com ho volen. Passar-ho bé, però, sí que s'ho passen. □

DOMÈNEC UMBERT